

Forfatter: Worm, Jacob

Titel: Udrag fra . - [1968]

Citation: Worm, Jacob: ". - [1968]", i Worm, Jacob: . - [1968], udg. af ERIK SØNDERHOLM , [1968]-1994, s. 201. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-worm01val-shoot-idm140677732665968/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: . - [1968]

vers 5. Efter disse afgudsbilleder hos de store folk følger også andre hos mindre folk, nemlig ærgerrighed i bryst, mund, klæder, erklæret afsky for fromhed, som modstander af statsfornuften, ægteskabsbrud og beføling af andres hustruer, medhustruforhold, konkubineforhold, løse forbindelser, skørlevned, der anses for leg og spøg, monopoler, såvel som bevillinger på andres arv, der bedragerisk er opnået ved dokument, røvcrier, svig, bedragerier, falske domme og vidnesbyrd, og der skal så sandt være flere tusinde gange tusinder tusindfold. Heraf kommer det, at rettigheder sælges, kirker stilles til salg (selv om også kongen gør modstand, ja snarere forgæves truer med døden), borgerlige, militære, kirkelige embeder underkastes offentlig auktion og bortsalg. Man giver raven tilgivelse, den plager duerne med censur. Rettigheder, kirker og præster er til fæls for Gud.

Thesis XVI.

Vi går videre til krigens afgudsbilleder, og de savner næsten tal, således at vi næppe kan erkende os jævnbyrdige til blot at opregne dem. Jeg gysrer, når jeg beretter om den afskyelige uredelighed hos krigens feltherrer, hærførernes, obersternes, statholdernes grove bedrageri, som jo – bestukket af en fremmed konges penge og fremmed guld – ikke uden mened og alvorlig samvittighedskval har forrådt hele hære til fjenden, overgivet fjenden de forskansninger og borge, der var overladt til deres troskab og beskyttelse; de har langt grummere end selve fjenderne hærget og jævnet den egn med jorden, som enten tilhører landets konge, eller som han har genvundet med retfærdige våben, med bål, ildspårettelser, udplyndringer og drab; de har forsømt det gunstige tidspunkt for kamp og forsømmeligt tilladt det at glide bort; de har åbnet en revne og adgang for fjenden til at slippe bort, da de var indesluttet bag snævringeres spærringer. De har haft hem-

nefaria literarum commercia ultrò citroque cum hoste
 303 habuerunt: Regiones occuparunt, non hostes, sed boves
 et opes abstulerunt: in stataria pugna seu conflictu militari
 agminum cornua ita confuderunt, ut sinistrum cornu cum
 306 sinistra fortuna et infelici Marte conflictari coactum sit:
 hosti insulam clam invadendi copiam fecerunt, Ducibus
 interim de Supremitate Domini rixantibus, donec super-
 309 veniens aliquis Philippus non sine ingenti strage litem
 dirimeret, et cum sanguine deponeret. Consilarii militares
 prava ac perversa suggesserunt Consilia, ut vel protrahere-
 312 tur militandi tempus, vel divideretur Exercitus, parte
 aliqua in medium hostium agmen immissâ et internecioni
 datâ, vel ut civitas plusquam munitissima infelici oppug-
 315 natione (ponte fractò) attentaretur, vel denique Emporium
 aliquod Christiani alicujus Regis justo commentu ac refru-
 mentaria non instrueretur. In quibus omnibus etejus furfuris
 318 sexcentis aliis imprudentissimarum mentium consiliis fri-
 gidis ac ineptis, Sapientissimi (ut haberi volunt,) Delibera-
 tores Bellici à mascula rusticorum plebe, bellum vel per-
 321 transennam illustrante, cum risu exploduntur, exsibilantur,
 et aeternis diris devoventur. Obscurim præterea nemini
 324 est eadem Idola bellica ab insidiis Regi, totique Patria:
 struendis non abstinuisse, quin potius universum flagitio-
 rum genus in bello exercuisse, impunitate tamen à plus
 quam indulgentissimo Rege adhibitâ. Sed quosnam, quaeso,
 327 fructus sperabimus alios ex proditoribus hisce nefariis,
 impune, quicquid volunt, commitentibus, quam Pacem
 pernitiosam, luctuosam, foedam, et foedatam, Patriam
 330 insuper laceratam, et in suis, si non cineribus, certè sus-
 piriiis anhelantem, vagientem, et in extremo agone consti-
 tutam, ut mirer, vel Justitiam ipsam de Coelo non demittere
 333 ignem in scelestos istos Proditores, et perniciosos Patria:
 insidiatores, qui tot malorum et infortuniorum fabri et Auc-
 tores existunt, vel Terram faucibus apertis flagitiosos

melige, men skændige brevvekslinger frem og tilbage med fjenden. De har erobret egne, de har ikke bortført fjender, men okser og forråd; under stillestående kamp eller det militære sammenstød har de forvirret hærenes fløj, således at venstre fløj blev tvunget til at kæmpe med en uheldig skæbne og uheldig krigslykke. De har skaffet fjenden lejlighed til hemmeligt at trænge ud på øen, medens anførerne i mellemtiden stredes om overkommandoen, indtil en eller anden overraskende Filip ikke uden et unødigt nederlag bilagde striden og bragte den til ophør med blod. De militære rådgivere har udtænkt dårlige og ødelæggende planer om, at enten skulle tidspunktet for kamp trækkes ud eller hæren deles, idet en del blev sendt ind midt i fjendernes slagorden og prisgivet nedhugning, eller at en såre velbefæstet stad skulle angribes med et uheldigt anfald (broen blev afbrudt), eller endelig at en eller anden markedsplads under en eller anden kristen konge ikke skulle forsynes med rimelig proviant og korn. Med hensyn til alt dette og denne slyngels 600 andre kolde og tåbelige planer tilhørende de mest ukloge sind udpipes, udles de alvise (som de gerne vil regnes) krigsrådgivere med klapsalver af en mand af bondestanden, der forklarer krigen eller snaren, og ofres til evige forbandelser. Desuden er det ikke dunkelt for nogen, at samme krigsaffguds billeder ikke har afholdt sig fra at anstifte baghold mod kongen og hele fædrelandet, nej, tværtimod snarere har udøvet alle slags skændsler i krigen, og dog lod den mere end såre langmodige konge dem forblive ustraffet. Men – beder jeg – kan vi håbe på nogen andre frugter fra disse skændige forrædere, der ustraffet begår, hvad hvad de vil, end ødelæggende, sørgelig, hæsli og besudlet fred, desuden et sønderrevet fædreland, som – til visse – stønner under sine suk, om ikke sin aske, skriger og er stedt i den yderste pine, så at jeg undrer mig over, at enten ikke selve retfærdigheden sender ild fra himmelen mod disse forbryderiske forrædere og fædrelandets ødelæggende banditter, som har smedet og været ophav til så mange onder og ulykker, eller ikke jorden med åbne svælg nedstyrter og optager disse skændige bedragere i sig. Men der er en fornuftig forklaring på rede hånd på, hvorfor hverken himmelen eller jorden tager hævn over dem, eftersom nemlig kandidaterne fra un-

336 istos Impositores non deglutire et absorbere. Sed in promp-
 tu ratio est, cur nec Cælum, nec Terra de iis vindictam
 339 sumant, quia scilicet nec in Cœlo nec in Terra locum obti-
 nere merentur Stygis et Inferni Candidati. Manet interim
 verum vicinorum nostrorum Danorum Proverbium:

342 Mand Henger op de Tiufve smaa,
 Med Fred lær mand de store gaa.

Thesis XVII.

Exstat et aliud Idolum plus quam execrandum per publi-
 345 cam omnium querelam famosissimum, nimis scilicet Jeroboami
 Indulgentia in plectendis Principibus ac Ducibus
 bellicis proditiōnis apertæ convictis, nulla vel disciplina
 348 militaris, vel periclitantis Patriæ habitâ ratione. Milites
 gregarii ob delictum aliquod leviculum, vel etiam ob effla-
 gitatum stipendium (quod primipili et Centuriones furti-
 351 vis manibus ad se rapuerunt) suspendio et morte mulctantur,
 Duces maximi et medioximi, qui integras turmas exerci-
 tum internecioni dedunt, qui proditiōnes nefarias mille
 354 mortibus dignas committunt, ob affinitatem, assentatorum,
 eorundemque apud Regem Jeroboamum interpositas pre-
 cum fallacias pronuntiantur [innocui], integri vitæ sceleris-
 357 que puri, levi fortè mulctâ onusti.

Thesis XVIII.

Itac ratione proditur Patriæ Proditio à Proditorum
 360 affinibus (post longas Collegiorum deliberationes, Jerobo-
 amo exorato, et blanditiis assentantium irretito) furo occu-
 litur, excusatur, extenuatur, et tandem plenissime condo-
 363 natur, leviculâ quadam Proditori irrogatâ poenâ, quod sci-
 licet intra pomocria Prædii sui sese in posterum debeat
 continere, nec ad Aulam Jeroboami, nisi vocatus, accedere.
 366 Egregiam certè poenam! qua perditissimo Proditori ansa